

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Major

Protokolant P.. sęd. A. M.

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2017 r. w Poznaniu

odwołania **Spółdzielni (...) w A.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

z dnia 27 grudnia 2016 r., nr (...),

z dnia 27 grudnia 2016 r., nr (...)

oraz z dnia 27 grudnia 2016 r., nr (...)

w sprawie **Spółdzielni (...) w A.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanego **Z. D.**

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

1) zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 27 grudnia 2016 r., nr (...), w całości i stwierdza, że Z. D. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i zdrowotnemu w okresach: 19.04.2013 r. – 23.04.2013 r., 29.05.2013 r. – 3.06.2013 r., 15.07.2014 r. – 18.07.2014 r., 10.06.2015 r. – 13.06.2015 r. oraz 27.08.2015 r. – 3.09.2015 r., jako zleceniobiorca u płatnika składek Spółdzielni (...) w A.,

2) zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 27 grudnia 2016 r., nr (...) i stwierdza, że płatnik składek Spółdzielnia (...) w A. nie jest zobowiązana do opłacenia składek na Fundusz Pracy od przychodów uzyskanych przez Z. D. z tytułu umów o dzieło zawartych ze Spółdzielnią (...) w A. w miesiącach:

a) 04-2013 (wynagrodzenie 1 700 zł),

b) 06-2013 (wynagrodzenie 1 986 zł),

c) 07-2014 (wynagrodzenie 2 920 zł),

d) 06-2015 (wynagrodzenie 2 920 zł),

e) 09-2015 (wynagrodzenie 2 336 zł),

1) zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 27 grudnia 2016 r., nr (...), w całości i stwierdza, że płatnik składek Spółdzielnia (...) w A. nie jest zobowiązana do opłacenia składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości:

- a) 04-2013 – 226,03 zł,
- b) 06-2013 -240,21 zł,
- c) 07-2014 – 207,93 zł,
- d) 06-2015 – 227,15 zł,
- e) (...) – 210,31 zł,

1) zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 1 260 (tysiąc dwieście sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 grudnia 2016 r. (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2, art. 9 ust. 1a, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz.U. z 2016 poz.963 ze zm.), art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. jedn. Dz. U. z 2016, poz. 1793 ze zm.), stwierdził, że Z. D. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom – emerytalnemu, rentowym wypadkowemu i zdrowotnemu w okresach 19.04.2013 r. - 23.04.2013 r., 29.05.2013 r. - 03.06.2013 r., 15.07.2014 r. - 18.07.2014 r., 10.06.2015 r. - 13.06.2015 r., 27.08.2015 r. - 03.9.2015 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Spółdzielnia (...) w A.. Nadto organ rentowy ustalił Z. D. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne, która wynosi w miesiącu:

- kwietniu 2013 r. - kwotę 1.700 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, kwotę 1.508,58 zł na ubezpieczenie zdrowotne, zaś składka na ubezpieczenia zdrowotne kwotę 135,77 zł,
- czerwcu 2013 r. - kwotę 1.986 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, kwotę 1.762,38 zł na ubezpieczenie zdrowotne, zaś składka na ubezpieczenia zdrowotne kwotę 158,61 zł,
- lipcu 2014 r. - kwotę 2.920 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, kwotę 2.951,21 zł na ubezpieczenie zdrowotne, zaś składka na ubezpieczenia zdrowotne kwotę 233,21 zł,
- czerwcu 2015 r. - kwotę 2.920 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, kwotę 2.591,21 zł na ubezpieczenie zdrowotne, zaś składka na ubezpieczenia zdrowotne kwotę 233,21 zł,
- wrześniu 2015 r. - kwotę 2.336 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, kwotę 2.072,97 zł na ubezpieczenie zdrowotne, zaś składka na ubezpieczenia zdrowotne kwotę 186,57 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że w trakcie kontroli przeprowadzonej u płatnika składek Spółdzielni (...) w A. stwierdzono, iż wykonane przez Z. D. prace, na które zawarto umowy o dzieło, mają charakter umów zlecenia. Wykonywane czynności w ramach umów o dzieło, jak wymalowanie ścian i sufitów, wytapetowanie sufitów, położenie wykładziny, wymalowanie pomieszczeń socjalnych noszą znamiona prac wykonywanych w ramach umów zlecenia.

Od tej decyzji odwołał się płatnik składek Spółdzielnia (...) w A., zaskarżając ją w całości, wnosząc o jej zmianę i orzeczenie, że Z. D. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom – emerytalnemu, rentowym wypadkowemu i zdrowotnemu w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji jako zleceniobiorca u płatnika składek Spółdzielnia (...) w A. oraz zasądzenie od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odwołujący zarzucił organowi rentowemu niewłaściwe przyjęcie, że umowy łączące odwołującego ze Z. D. miały charakter umów zlecenia, gdy tymczasem były umowami o dzieło. Odwołujący wskazał, że pięć umów zawartych w

ciągu 2,5 roku nie jest częstym zawieraniem umów jednej po drugiej przez dłuższy czas, co prowadzi zdaniem organu rentowego do obejścia prawa. Przedmiotowe umowy miały charakter umów o dzieło ze względu na ich cel w postaci osiągniętego przez strony rezultatu. Zamawiający powierzył materiał do wykonania dzieła wykonawcy. Wykonawca prac zobowiązał się do osiągnięcia rezultatu, a nie należytej staranności w wykonaniu umowy. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując w uzasadnieniu dotychczasową argumentację.

Pismem procesowym z dnia 12 kwietnia 2017 r. organ rentowy wskazał, że wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi kwotę 4 511,89 zł.

Decyzją z dnia 27 grudnia 2016 r. (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz.U. z 2016 poz.963 ze zm.) w zw. z art. 104 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 645 ze zm.), stwierdził, że płatnik składek Spółdzielnia (...) zobowiązany jest do opłacania składek na Fundusz Pracy w wysokości:

- w miesiącu kwietniu 2013 r. - kwotę 3.711,28 zł,
- w miesiącu czerwcu 2013 r. - kwotę 4.352,52 zł,
- w miesiącu lipcu 2014 r. - kwotę 3.525,54 zł,
- w miesiącu czerwcu 2015 r. - kwotę 3.859,43 zł,
- w miesiącu wrześniu 2015 r. - kwotę 3.862,73 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że w trakcie kontroli przeprowadzonej u płatnika składek Spółdzielni (...) w A. stwierdzono, iż wykonane przez Z. D. prace, na które zawarto umowy o dzieło, mają charakter umów zlecenia. Wykonywane czynności w ramach umów o dzieło, jak wymalowanie ścian i sufitów, wytapetowanie sufitów, położenie wykładziny, wymalowanie pomieszczeń socjalnych, noszą znamiona prac wykonywanych w ramach umów zlecenia.

Od tej decyzji odwołał się płatnik składek Spółdzielnia (...) w A., zaskarżając ją w całości, wnosząc o jej zmianę i orzeczenie, że odwołująca nie jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Pracy za miesiące i w wysokości określonej w zaskarżonej decyzji oraz zasądzenie od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadnienie odwołania było tożsame, jak uzasadnienie odwołania w sprawie VII U 836/17.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał dotychczasową argumentację.

Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt VII U 837/17 tut. Sądu.

Pismem procesowym z dnia 12 kwietnia 2017 r. organ rentowy wskazał, że wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi kwotę 290,62 zł.

Decyzją z dnia 27 grudnia 2016 r. (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz.U. z 2016 poz.963 ze zm.) w zw. z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie świadczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (t. jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1256), stwierdził, że płatnik składek Spółdzielnia (...) zobowiązany jest do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości:

- w miesiącu kwietniu 2013 r. - kwotę 226,03 zł,
- w miesiącu czerwcu 2013 r. - kwotę 240,21 zł,

- w miesiącu lipcu 2014 r. - kwotę 207,93 zł,
- w miesiącu czerwcu 2015 r. - kwotę 227,15 zł,
- w miesiącu wrześniu 2015 r. - kwotę 210,31 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że w trakcie kontroli przeprowadzonej u płatnika składek Spółdzielni (...) w A. stwierdzono, iż wykonane przez Z. D. prace, na które zawarto umowy o dzieło, mają charakter umów zlecenia. Wykonywane czynności w ramach umów o dzieło jak wymalowanie ścian i sufitów, wytapetowanie sufitów, położenie wykładziny, wymalowanie pomieszczeń socjalnych, noszą znamiona prac wykonywanych w ramach umów zlecenia.

Od tej decyzji odwołał się płatnik składek Spółdzielnia (...) w A., zaskarżając ją w całości, wnosząc o jej zmianę i orzeczenie, że odwołująca nie jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiące i w wysokości określonej w zaskarżonej decyzji w łącznej wysokości 1.111,63 zł oraz zasądzenie od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadnienie odwołania było tożsame, jak uzasadnienie odwołania w sprawie VII U 836/17.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał dotychczasową argumentację.

Sprawa wywołana powyższym odwołaniem została zarejestrowana pod sygn. akt VII U 838/17.

Postanowieniem z dnia 08 czerwca 2017 r. Sąd połączył sprawy zarejestrowane pod sygn. akt VII U 837/17 i VII U 838/17 ze sprawą pod sygn. akt 836/17 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 38).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 19 kwietnia 2013 r. Spółdzielnia (...) w A. zawarła ze Z. D. umowę o dzieło, na podstawie której Z. D. zobowiązał się do wymalowania ścian i sufitów pomieszczeń biurowych w A. za wynagrodzeniem w wysokości 1 700 zł brutto. Termin wykonania dzieła strony ustalił na dzień 23 kwietnia 2013 r.

W dniu 23 kwietnia 2013 r. odwołujący stwierdził wykonanie dzieła zgodnie z umową i wykonawca otrzymał umówione wynagrodzenie.

W dniu 29 maja 2013 r. Spółdzielnia (...) w A. zawarła ze Z. D. umowę o dzieło, na podstawie której Z. D. zobowiązał się do wymalowania ścian i sufitów, wytapetowanie sufitów i położenie wykładziny podłogowej w biurach kadr i księgowości oraz dodatkowo usunięcie zacieków w WC męskim i wyprawki malarskie w sekretariacie za wynagrodzeniem 1 986 zł brutto. Termin wykonania dzieła strony ustalili na dzień 03 czerwca 2013 r.

W dniu 03 czerwca 2013 r. odwołujący stwierdził wykonanie dzieła zgodnie z umową i wykonawca otrzymał umówione wynagrodzenie.

W dniu 15 lipca 2014 r. Spółdzielnia (...) w A. zawarła ze Z. D. umowę o dzieło, na podstawie której Z. D. zobowiązał się do wymalowania ścian i sufitu hali udojowej w R. za wynagrodzeniem 2 920 zł brutto. Termin wykonania dzieła strony ustalili na dzień 19 lipca 2014 r.

W dniu 18 lipca 2014 r. odwołujący stwierdził wykonanie dzieła zgodnie z umową i wykonawca otrzymał umówione wynagrodzenie.

W dniu 10 czerwca 2015 r. Spółdzielnia (...) w A. zawarła ze Z. D. umowę o dzieło, na podstawie której Z. D. zobowiązał się do wymalowania ścian i sufitu hali udojowej w R. za wynagrodzeniem 2 920 zł brutto. Termin wykonania dzieła strony ustalili na dzień 13 czerwca 2015 r.

W dniu 13 czerwca 2015 r. odwołujący stwierdził wykonanie dzieła zgodnie z umową i wykonawca otrzymał umówione wynagrodzenie.

W dniu 27 sierpnia 2015 r. Spółdzielnia (...) w A. zawarła ze Z. D. umowę o dzieło, na podstawie której Z. D. zobowiązał się do wymalowania pomieszczeń socjalnych w Gospodarstwie (...) za wynagrodzeniem 2 336 zł brutto. Termin wykonania dzieła strony ustalił na dzień 03 września 2015 r.

W dniu 03 września 2015 r. odwołujący stwierdził wykonanie dzieła zgodnie z umową i wykonawca otrzymał umówione wynagrodzenie.

Powyższe umowy zawierały m. in. następujące zastrzeżenie umowne: wypłata wynagrodzenia następowała po stwierdzeniu wykonania dzieła w ustalonym terminie (pkt 2), a w przypadku nienależytego lub nieterminowego wykonania dzieła zamawiający ma prawo odmowy wypłaty wynagrodzenia w całości lub części (pkt 4).

Bezsporne, a nadto dowód: umowa o dzieło z 19.04.2013 r., rachunek z 23.04.2013 r., umowa o dzieło z 29.05.2013 r., rachunek z 03.06.2013 r., umowa o dzieło z 15.07.2014 r., rachunek z 18.07.2014 r., umowa o dzieło z 10.06.2015 r., rachunek z 13.06.2015 r., umowa o dzieło z 27.08.2015 r., rachunek z 03.09.2015 r. - w aktach organu rentowego nr (...)

Z. D. wykonywał powyższe umowy przy wykorzystaniu swoich narzędzi. (...) dostarczone były przez zamawiającą Spółdzielnię. Wszystkie prace zostały wykonane terminowo. Na koniec sprawdzano czy prace były dobrze wykonane, następował odbiór i zapłata w kasie Spółdzielni. Prace zainteresowany wykonywał zazwyczaj sam, jak potrzebował pomocy, to korzystał z pomocy syna i sam się z nim rozliczał. Raz zgłoszono wykonawcy wadę w postaci odchodzącej tapety, co Z. D. naprawił. W okresie kiedy Z. D. wykonywał prace nie był pracownikiem Spółdzielni i nie był nigdzie zatrudniony.

Bezsporne, a nadto dowód: zeznania zainteresowanego Z. D. - k. 38-38v

Pozwany organ rentowy w dniach 09.09.2016 r., 12.09–16.09.2016 r., 19.09-20.09.2016 r. przeprowadził kontrolę w odwołującej Spółdzielni. W trakcie kontroli stwierdzono, że wyżej wskazane umowy zawarte ze Z. D. były umowami zlecenia i w oparciu o te ustalenia wydano w dniu 27 grudnia 2016 r. zaskarżone decyzje.

Bezsporne, a także dowód: protokół kontroli z 20.09.2016 r. wraz ze sprostowaniem i aneksem nr (...), decyzje z 27.12.2016 r., nr (...), (...), (...) - w aktach organu rentowego nr (...)

Okoliczności faktyczne w niniejszej sprawie w zasadzie nie budziły kontrowersji, i nie stanowiły sporu pomiędzy stronami. Spór dotyczył kwestii prawnej, a w szczególności charakteru prawnego umów łączących Z. D. i odwołującą Spółdzielnię.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty zgromadzone w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nr (...), bowiem przysługiwało im domniemanie prawdziwości w zakresie dokumentów sporządzonych przez organ rentowy (art. 244 § 1 k.p.c.) oraz domniemanie autentyczności w zakresie dokumentów nie pochodzących od organu rentowego (art. 244 § 2 k.p.c.), zaś strony nie kwestionowały tych dokumentów w toku postępowania.

Sąd także dał wiarę zeznaniom zainteresowanego Z. D., były bowiem one rzeczowe, logiczne, wzajemnie spójne i korelowały ze zgromadzonym w sprawie dokumentami. Nadto żadna ze stron nie zakwestionowała ich prawdziwości, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania okazały się uzasadnione.

Z art. 6 ust. 1 pkt 4) w zw. z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej: u.s.u.s.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której w świetle kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia („zleceniobiorcy”).

W świetle art. 13 pkt 2) u.s.u.s., osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy.

Jak stanowi art. 18 ust. 1 i 3 i art. 20 ust. 1 u.s.u.s., podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe zleceniobiorcy stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 i 2 u.s.u.s., każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczeń. Osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń, którego zgłoszenie płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu. Płatnik składek zobowiązany jest obliczać i potrącać z dochodów ubezpieczonego oraz rozliczać i opłacać składki należne za każdy miesiąc kalendarzowy.

Konsekwencją podlegania ubezpieczeniom społecznym jest podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu. Zgodnie z art. 81 ust. 1 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne dla zleceniobiorców, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j.: Dz.U. 2015.581 ze zm.) – dalej: u.ś.o.z.f.ś.p. – składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy wymiaru składki. Z art. 81 ust. 1 i 6 u.ś.o.z.f.ś.p. wynika, że do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne, m.in. dla zleceniobiorców, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, bez stosowania ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, o której mowa w art. 19 ust. 1 u.s.u.s. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe finansowane przez ubezpieczonych.

W zakresie składek na Fundusz Pracy, zgodnie z art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2015.149 ze zm.), obowiązkowe składki, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 u.s.u.s. wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają pracodawcy za osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Odnośnie składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zgodnie z art. 29 ust. 1 i 30 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. 2014.272 ze zm.), obowiązkowe składki ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, bez stosowania ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, o której mowa w art. 19 ust. 1 u.s.u.s. Poboru składek na FGŚP dokonuje ZUS w okresach miesięcznych, łącznie ze składkami na ubezpieczenie społeczne.

W okolicznościach niniejszej sprawy, organ rentowy zakwestionował charakter prawny umów o dzieło z dnia 19 kwietnia 2013 r., 29 maja 2013 r., 15 lipca 2014 r., 10 czerwca 2015 r. i 27 sierpnia 2015 r. zawartych pomiędzy odwołującą Spółdzielnią a Z. D. i stwierdził, że Z. D. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom – emerytalnemu, rentowym wypadkowemu i zdrowotnemu w okresach 19.04.2013 r. - 23.04.2013 r., 29.05.2013 r. - 03.06.2013 r., 15.07.2014 r. - 18.07.2014 r., 10.06.2015 r. - 13.06.2015 r., 27.08.2015 r. - 03.9.2015 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Spółdzielnia (...) w A. (decyzja nr (...)). Nadto ZUS stwierdził, że płatnik składek Spółdzielnia (...) zobowiązany

jest do opłacania składek na Fundusz Pracy (decyzja nr (...)) oraz że płatnik składek Spółdzielnia (...) zobowiązany jest do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (nr (...)).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosunek ubezpieczenia społecznego nie jest stosunkiem prawnym ukształtowanym w drodze umownej, zaś obowiązek ubezpieczenia społecznego wynika z przepisów prawa i nie jest uzależniony od woli ubezpieczonego lub organu rentowego (zob. wyrok SN z 19.03.2007, II UK 133/06, OSNP 2008/7-8/114). Nawiązanie tego stosunku następuje jednocześnie z zaistnieniem sytuacji rodzącej obowiązek ubezpieczenia będąc wyrazem automatyzmu prawnego – jest ono wtórne wobec stosunku podstawowego będącego tytułem ubezpieczenia (zob. Komentarz do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, red. B. Gudowska i J. Strusińska-Żukowska, Warszawa 2011, s. 79).

Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie (art. 734 § 1 k.c.). Przepisy o zleceniu stosuje się odpowiednio do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami (art. 750 k.c.) – w sytuacji, gdy przedmiotem umowy jest dokonanie czynności faktycznej lub usługi, występuje umowa o świadczenie usług, o ile czynność ta nie jest unormowana innymi przepisami. Umowa o świadczenie usług należy do umów starannego działania – przyjmujący zlecenie świadczenia usług zobowiązuje się do dołożenia należytej staranności (art. 355 k.c.), a nie do uzyskania określonego rezultatu. Pojęcie „usługi” obejmuje w zasadzie dokonanie każdej czynności faktycznej. Zleceniobiorca powinien wykonać zlecenie osobiście i stosować się do wskazanego przez zleceniodawcę sposobu wykonania.

Z kolei przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do wypłaty wynagrodzenia (art. 627 k.c.). W umowie o dzieło wymagane jest osiągnięcie uzgodnionego przez strony rezultatu, a zatem istotnym elementem umowy jest określenie dzieła, które ma zostać wykonane.

Dla niniejszej sprawy kluczowe jest wskazanie na cechy odróżniające oba rodzaje umów.

Charakterystyczny dla umowy o dzieło rezultat umowy musi być przyjęty przez strony w momencie jej zawierania. W kodeksie cywilnym nie sformułowano definicji „dzieła”. W świetle poglądów orzecznictwa i nauki prawa „dzieło” to wytwór, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób umożliwiający jego późniejszą weryfikację, zaś określenie to musi być na tyle precyzyjne, aby nie było wątpliwości, o jakie dzieło chodzi (zob. wyrok SA w Gdańsku z 28.02.2013, III AUa 1785/12, dostęp: Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). Nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy – materialnych bądź niematerialnych – gdyż wówczas zatraciłoby indywidualny charakter. Dzieło nie musi wprawdzie być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednakże powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego. Przedmiotem umowy o dzieło jest zatem doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy (zob. wyrok SN z 14.11.2013, II UK 115/13, Lex nr 1396411). Rezultatem nieucieleśnionym dzieła nie może być czynność, a jedynie jej wynik, gdyż dzieło musi istnieć w postaci postrzegalnej, pozwalającej nie tylko odróżnić je od innych przedmiotów, ale i uchwycić istotę osiągniętego rezultatu (zob. wyrok SN z 04.07.2013, II UK 402/12, Lex nr 1350308). Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (zob. wyrok SN z 03.11.2000, IV CKN 152/00, OSNC 2001/4/63, wyrok SN z 14.11.2013, II UK 115/13, Lex nr 1396411, wyrok SA w Lublinie z 26.01.2006, III AUa 1700/05, OSA 2008/3/5). Sprawdzian taki nie jest możliwy, jeśli strony nie określiły w umowie cech i parametrów indywidualizujących dzieło. Taki brak kryteriów określających pożądany rezultat umowy prowadzi do wniosku, że przedmiotem zainteresowania zamawiającego jest wykonanie określonych czynności, a nie ich rezultat.

Co do umów o świadczenie usług i umów zlecenia będących umowami starannego działania wskazuje się z kolei, że podjęcie przez dłużnika wymaganych czynności przy zachowaniu wiążącego go stopnia staranności oznacza, że

dłużnik wykonał zobowiązanie, pomimo iż nie osiągnięto określonego celu umowy (zob. wyrok SN z 04.10.2006, II CSK 117/06, Lex nr 332959).

Należy podkreślić, że w odróżnieniu od umowy o świadczenie usług (zlecenia) umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły do konkretnego, w przyszłości indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia nie akcentuje tego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia, nie wynik zatem, lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia, to jest przedmiotowo istotnym. Dzieło jednoznacznie określane jest w orzecznictwie jako rezultat pracy fizycznej lub umysłowej, materialny bądź ucieleśniony materialnie, posiadający cechy, które pozwalają uznać go za przedmiot świadczenia przyjmującego zamówienie (zob. wyrok SN z 18.06.2003, II CKN 269/01, OSNC 2004/4/142).

Dalej należy stwierdzić, że cechą konstytutywną dzieła jest samoistność rezultatu, która wyraża się przez niezależność powstałego rezultatu od dalszego działania twórcy oraz od osoby twórcy. Z chwilą ukończenia dzieła staje się ono niezależną od twórcy, autonomiczną wartością w obrocie (zob. W. Czachórski, *Zobowiązania*, 2007, s. 463; A. Brzozowski, *Odpowiedzialność przyjmującego zamówienie za wady dzieła*, Warszawa 1986, s. 15).

Nie jest umową o dzieło wielokrotne, systematyczne świadczenie pracy, nawet gdy zmierza do osiągnięcia określonych rezultatów, gdyż z prawnego punktu widzenia jest to umowa zlecenia bądź umowa o świadczenie usług (zob. K. Walacz, *Zasady ubezpieczenia społecznego osób pracujących na podstawie umowy agencyjnej oraz umowy zlecenia*, MP 1995/4/106).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podano następujące przykłady czynności, które nie mogą być uznane za umowę o dzieło:

1/ powtarzalne (wielokrotne) tłumaczenia rodzajowych dokumentów niewykraczające poza zwykłe czynności translatorskie (wyrok SN z 06.04.2011, II UK 315/10, OSNP 2012/9-10/127),

2/ czynności polegające na przemieszczaniu i układaniu w stosy drewna, za pomocą własnego środka transportu, bez nadzoru ze strony zamawiającego i bez wymagania osobistego świadczenia pracy, gdyż nie przynoszą konkretnego, indywidualnego rezultatu materialnego, podlegającego ocenie i ewentualnej odpowiedzialności za wady (wyrok SN z 28.03.2000, II UKN 386/99, OSNP 2001/16/522),

3/ następujące po sobie czynności przygotowania fabryki do rozruchu, uruchomieniu gorzelni, linii do suszenia wywaru, zorganizowania sieci dostawców, wprowadzenia towaru na rynek, podejmowania działań mających na celu przygotowanie fabryki do wdrożenia systemu zapewnienia jakości i zwiększenie asortymentu produkowanych wyrobów (wyrok SA w Poznaniu z 19.3.2008 r., I ACa 83/08),

4/ wykonywanie odwiertów, sond, pobieranie próbek do badań i ich opracowywanie, gdyż z tych robót nie powstaje żadne nowe dzieło – są to fragmenty szerszych prac, które nie mogą być traktowane jako samoistne dzieło (wyrok SA w Gdańsku z 13.10.2015, III AUa 650/15),

5/ wykonywanie badania diagnostycznego pojazdów samochodowych, jako że przeprowadzenie takich badań stanowi umowę starannego działania, nie zmierza zaś do uzyskania jednostkowego rezultatu, posiadającego charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (wyrok SA w Katowicach z 11.12.2013, III AUa 511/13).

Wykonywanie czynności ciągłych i powtarzalnych jest typowe dla świadczenia usług, a nie dla umowy o dzieło (zob. wyrok SA w Poznaniu z 06.02.2013, III AUa 533/12). Wykonanie określonej czynności bądź szeregu powtarzających się czynności bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie jest cechą charakterystyczną dla umów o świadczenie usług (zob. wyrok SN z 04.07.2013, II UK 402/12). Jeżeli osiągnięcie określonego rezultatu uzależnione jest od wielu już istniejących lub mających nastąpić zdarzeń oraz czynników zewnętrznych, leżących poza

oddziaływaniem dłużnika, to z reguły podejmuje on zobowiązanie starannego działania (zob. wyrok SA we Wrocławiu z 10.01.2012, III AUa 1447/11).

Artykuł 353¹ k.c. przewidujący zasadę swobody umów, umożliwia stronom wybór rodzaju stosunku prawnego, jaki będzie je łączył. Podstawowe znaczenie dla oceny stosunku zobowiązaniowego ma nie dosłowne (literalne) brzmienie umowy, ale zgodny zamiar stron i cel umowy (zob. wyrok SA w Gdańsku z 28.02.2013, III AUa 1785/12, Lex nr 1314708). Niewątpliwie stosownie do art. 353¹ k.c. strony mogą dokonać wyboru rodzaju łączącego je stosunku prawnego, nie oznacza to jednak dowolności, bowiem przywołany przepis wprost wymaga, aby treść umowy nie sprzeciwiała się naturze danego stosunku prawnego, jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu i ustawie (zob. wyrok SN z 28.04.2010, II UK 334/09, Lex nr 604221).

Nazwa umowy z wyeksponowaniem terminologii służącej podkreśleniu charakteru umowy jako umowy o dzieło nie są elementami decydującymi samodzielnie o rodzaju zobowiązania, w oderwaniu od oceny rzeczywistego przedmiotu umowy i sposobu oraz okoliczności jej wykonania (zob. wyrok SA we Wrocławiu z 06.06.2012, III AUa 377/12, wyrok SA w Białymstoku z 07.05.2013, III AUa 1136/12, Lex nr 1316152).

Ustalenia faktyczne poczynione w niniejszej sprawie uprawniają do wniosku, że rzeczywistą wolą i celem stron spornych umów było zawarcie umów o dzieło.

Prace wykonawcy miały charakter zindywidualizowany, szczegółowo określony w umowach. W ich wyniku powstał określony umownie i widoczny rezultat tych prac, stanowiący dzieło w rozumieniu kodeksowym, mający określoną wartość w obrocie. Sam rezultat był możliwy do zweryfikowania i nie był uzależniony od jakichkolwiek czynników zewnętrznych charakterystycznych dla umowy o świadczenie usług. Każdorazowo następował odbiór robót, w trakcie którego dokonywano oceny rezultatu prac. Wypłata wynagrodzenia była uzależniona od wyników odbioru prac. Jak wynika z zeznań wykonawcy – zainteresowanego, usuwał on wady wykonanych prac w postaci odklejającej się tapety. Prace wykonawcy nie polegały na szeregu ciągłych i powtarzających się czynności charakterystycznych dla umowy o świadczenie usług niezależnych od rezultatu tych prac. Brak rezultatu nawet w wypadku starannego działania wykonawcy powodował prawo zamawiającego do odmowy wypłaty wynagrodzenia w całości lub części. Umowy pomiędzy stronami były zawierane 1-2 razy do roku na okresy kilkudniowe i każdorazowo następowała przerwa w świadczeniu prac, w związku z czym trudno przyjąć, że umowy te zawierane były w celu obejścia prawa.

Stanowisko takie znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 18 września 2013 r., II UK 39/13, wskazał, że „objęcie ubezpieczeniem na podstawie 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 963) przez stwierdzenie, że umowy nazwane >>umowami o dzieło<< miały w istocie charakter umów zlecenia, wymaga ustalenia, że obowiązki wynikające z zawartej umowy nie miały cech określonych w art. 627 KC. Nie można pomijać, że określona przez strony kwalifikacja musi uwzględniać zgodny zamiar stron i cel umowy (art. 65 § 2 KC), a to, czy ich czynność prawna nie jest sprzeczna z istotą objętego umową stosunku zobowiązaniowego, zależy od ustaleń.”

W okolicznościach sprawy będącej przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego w przywołanej sprawie zainteresowany zawarł z płatnikiem umowę, której przedmiotem była realizacja wymalowań pomieszczeń i gabinetów z aranżacją wnętrz. Zainteresowany miał zająć się realizacją umowy w oparciu o projekt artysty plastyka, który następnie planował pracę i zarządzał nią oraz wykonywał umówione czynności. Zlecający dostarczył materiały (pędzle, gipsy, farby), a praca zainteresowanego polegała na prawidłowym zagruntowaniu, wyszpachlowaniu i pomalowaniu pomieszczeń. Prace odbierał inspektor nadzoru, który również doglądał robót na poszczególnych etapach. Wynagrodzenie ustalone było za wykonanie każdego metra kwadratowego pomalowanej powierzchni. Sąd Najwyższy uznał, że zawarta przez strony umowa była umową o dzieło, gdyż „sporna umowa przyniosła konkretny rezultat w formie odnowionych pomieszczeń i tylko ten rezultat, a nie czynności do niego prowadzące stanowiły przedmiot umowy stron, zawartej i ukształtowanej w granicach zakreślonych przez prawo, naturę (właściwość) stosunku prawnego oraz zasady współżycia społecznego.” Sąd Najwyższy prezentując takie stanowisko wcale nie

koncentrował swej uwagi na tym, że umowa była wykonywana w oparciu o projekt artysty plastyka, planującego i zarządzającego pracą.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w przedmiotowej sprawie strony łączyły typowe kodeksowe umowy o dzieło, nie zawierające żadnych charakterystycznych cech umów o świadczenie usług. Należy więc uznać, iż organ rentowy błędnie przyjął, że odwołującego łączyły ze Z. D. umowy o świadczenie usług, co było podstawą wydania zaskarżonych decyzji. Tym samym decyzje te były nieprawidłowe.

W oparciu o ustalony w sprawie stan faktyczny i powyższe rozważania prawne Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przywołanych przepisów prawa materialnego:

1) zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 27 grudnia 2016 r. nr (...) w całości i stwierdził, że Z. D. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i zdrowotnemu w okresach 19.04.2013 r. - 23.04.2013 r., 29.05.2013 r. - 03.06.2013 r., 15.07.2014 r. - 18.07.2014 r., 10.06.2015 r. - 13.06.2015 r., 27.08.2015 r. - 03.9.2015 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Spółdzielni (...) w A.,

2) zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 27 grudnia 2016 r. nr (...) i stwierdził, że płatnik składek Spółdzielnia (...) w A. nie jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Pracy od przychodów uzyskanych przez Z. D. z tytułu umów o dzieło zawartych ze Spółdzielnią (...) w A. w miesiącach:

a) 04-2013 r. (wynagrodzenie 1 700 zł),

b) 06-2013 r. (wynagrodzenie 1 986 zł),

c) 07-2014 r. (wynagrodzenie 2 920 zł),

d) 06-2015 r. (wynagrodzenie 2 920 zł),

e) 09-2015 r. (wynagrodzenie 2 336 zł),

3) zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 27 grudnia 2016 r. nr (...) w całości i stwierdził, że płatnik składek Spółdzielnia (...) w A. nie jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości:

a) 04-2013 r. - 226,03 zł,

b) 06-2013 r. - 240,21 zł,

c) 07-2014 r. - 207,93 zł,

d) 06-2015 r. - 227,15 zł,

e) 09-2015 r. - 201,31 zł.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzając je od pozwanego organu rentowego jako przegrywającego sprawę w całości na rzecz odwołującego w kwocie 1 260 zł. Na powyższą kwotę składało się wynagrodzenie pełnomocnika odwołującego ustalone od wartości przedmiotu sporu w poszczególnych sprawach: w kwocie 900 zł w sprawie VII U 836/17, w kwocie 90 zł w sprawie VII U 837/17 oraz w kwocie 270 zł w sprawie VII U 838/17, ustalone na podstawie § 2 pkt 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

W świetle uchwały Sądu Najwyższego z 20 lipca 2016 r. (III UZP 2/16), wiążącej od momentu podjęcia, w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego; o podleganie ubezpieczeniom społecznym) do niezbędnych kosztów procesu zalicza się

wynagrodzenie reprezentującego stronę radcy prawnego, biorąc za podstawę zasądzenia opłaty za jego czynności z tytułu zastępstwa prawnego stawki minimalne określone w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (odpowiednio: § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

(-) M. M.